

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Americae tertia pars, Memorabilem provinciae Brasiliae
historiam continens**

Staden, Hans

Léry, Jean de

Francofurti ad Moenum, 1592

Alterius Epistolae Exemplum

urn:nbn:de:bsz:31-88707

ALTERIVS EPISTOLAE
EXEMPLVM.

BLATAM occasionem praetermittere nolui, mihi amicissimi, quin vobis breuiter significarem, quibus & quantis periculis nos Deus pro sua clementia liberauerit: vt, quando in eiusmodi, aut alia pericula incidetis, nostro exemplo, ipsius benignitati confidere discatis.

Biduo post Nauium discessum, qui fuit pridie Non. Februar. M D LVI. deprehensa est coniuratio facta ab omnibus artificibus & mercenariis, quos aduexeramus (erant autem triginta numero) aduersus Villagagnonem & reliquos, qui cum ipso eramus, quorum octo duntaxat erant ad resistendum idonei. Eius autem coniurationis auctor fuit Interpres Villagagnoni donatus à Nobile quodam Nortmanno, qui ipsum huc vsque comitatus erat. Consuetudinem habebat ille idem Interpres cum Brasiliana femina, quam nec dimittere, nec pro legitima vxore retinere volebat. Villagagno porro probi viri & Deum metuentis officio functus, initio in constituenda sua familia, sub capitis poena inhibuit, ne quis suorum cum istis infidelibus stupri consuetudinem haberet, sed in vxorem duceret. Vixerat autem is interpres reliquorum more, in summa Epicureorum abominatione, diuini timoris fideique expers toto septennio. Propterea tædebat eum dimittere suum scortum, & hætenus actæ vitæ valedicere, vt frugi vir in Christianorum cœtu deinceps viueret. Principio igitur Villagagnonem nosque ceteros veneno tollere instituerat, nisi ab vno ex coniuratis fuisset inhibitus. Deinde ad mercenarias operas & artifices se contulit, quos ob graues labores sibi impositos, & parce subministratum cibum, inuitos istic viuere non ignorabat. Nam cum ex Gallia nulla annonæ esset allata, qua in continente viuere possent, statim primo die subducta est sicera, & cruda aqua ad potandum propinata: pro pane autem bis-cocto, data eius regionis farina, ex herbæ cuiusdam, folia Pæoniae maris habentis, & humanam altitudinem superantis, radicibus cõflata. Quæ subita mutatio valde insolens fuit, præsertim artificibus, qui sui quæstus & commodi causa duntaxat aduenerant: huc accedebant aquæ potulentæ penuria, aspera & deserta loca, atque intolerandi labores impositi ad structuram ædificiorum, quæ inhabitaremus. Facile igitur illos seduxit, cum proponeret summam quam habituri

*Coniuratio
in Villagagnonem &
eius domest.*

*Interpres
profligatus
vna.*

*Artifices
& merce-
narius ope-
ras corrup-
pit.*

*Coniuratio
proditur.*

*Interpres
ad Barba-
ros se con-
feri.*

*Ceteros in-
terpretes
seducit.*

*Insula a
Villaga-
gnone ha-
bitata.*

essent libertatem, quas opes acquirere, Barbaris abunde distribuendas, ut liberè & pro arbitrio deinde ipsis vivere liceret. Itaque conspiratione facta, illico, pulueri tormentario, qui in cella prope aedificata, supra quam omnes iacebamus, adseruabatur, ignem subiicere voluerunt: nonnulli tamen dissuaserunt, quia simul perirent omnes merces, supellex, & quidquid pretiosum habebamus, sine vlla ipsorum vtilitate. Statuunt ergo nos somno oppressos aggredi, & iugulare. Sed huic rei vna etiam oboriebatur difficultas, quod Villagagno tres Scotos haberet fatellites. Hos igitur corrumpere etiam studuerunt. Sed illi ipsorum consiliis bene perspectis & exploratis, coniurationem mihi produnt, ego vicissim Villagagnoni & meis comitibus. Remedium autem statim adhibitum, quatuor è primariis coniuratorum comprehensis, quibus in omnium conspectu statim ferreae compedes iniecta. Postridie, victorum vnus, facinoris sibi conscius, ad aquas adrepens, & sese in eas precipitans, misere periit: alteri gula laqueo fracta fuit. Alii mancipiorum instar nunc seruiunt: reliqui sine murmure viuunt, & multo diligentius, quam antea, laborant. Coniurationis auctor Interpres aberat, sed deprehensam coniurationem intelligens, ad Barbaros se contulit, cum quibus nunc habitat, & ceteros eius regionis interpretes, viginti aut viginti quinque numero, seduxit. Hi quibuscumque possunt rationibus, nos calumniari & molestia afficere non desinunt, ut videlicet harum rerum pertasos in Galliam redire cogant.

Quia porro Barbari à nostro aduentu pestilenti & contagiosa febre correpti fuere, qua plures octingentis perierunt, ipsis persuasum ab interpretibus, Villagagnonem id facere. Ea de causa tantum odium in nos conceperunt, ut, si in continenti habitarem, bello sint haud dubie nos adgressuri. Sed loci què incolimus accessu prohibentur: exigua enim est insula sexcentos passus longa, centum lata, vndiq; mari cincta, & à continente seiuncta ad tormenti aenei iactum: quæ causa est, ut ad nos accedere nequeant, cùm furor ipsos corripit. Ipsum etiam locum suapte natura munitum, propugnaculis ita firmavimus, ut nos in suis cymbis accessuri, præ formidine torpeant. Illud tamen accedit incommodi, quod potulenta aqua careat: sed huic etiam difficultati subuenire iam cœpinus structura cisternæ, quæ tantum aquæ cõtineat, ut omnibus qui hîc viuimus, ad semestre sufficere queat. Lacturam præterea fecimus vnus nauicula, tum etiam cymbæ, quæ ad scopulos allisæ, magno nostro incommodo: quia lintribus destituti, neq; aquam, neq; ligna, neque annonam inferre possumus. Postremo faber lignarius & duo mercenarii ad Barbaros transfugerunt, ut liberius vivere possint. Nihilominus tantam constantiam nobis dedit Deus, ut horum conatibus resistamus, & de ipsius misericordia non diffidamus. Eius autem permisso hæc contigisse non est dubium, ut declararet, quanta difficultate quouis loco radices agat Dei verbum, ad eius rei solidam gloriam sibi vindicandam: at vbi semel radices egerit, in æternum permanet. In causa fuerunt hi motus, quo minus regionem (ut constitueram) obseruare potuerim, an vllas metallicas venas, aut alias res singulares habeat: sed alio tempore fiet. Imminere nobis dicuntur Lusitani: verum Deus pro sua benignitate nos conseruabit.

Vtrumque

Epistola altera.

295

Vtrumque vestrum autem obsecro, vt proluxa epistola me doceatis, quid rerum agatis, quæ sint vestra consilia, & quonam secedere decreueritis, ad studiorum vestrorum fructum percipiendum, vt, cum Deo visum erit, me ex hac regione in Galliam reuocare, vos conuenire, & vestra consuetudine vti possim.

Deum interea oro, vt omni felicitate vos cumulet. Ad flumen Ganabara, in Brasiliæ Antartica Prouincia, sub Tropico Capricorni VIII. Kal. Iunij

M D LVI.

Vobis amicis.

N. B.

